

Hans Branner: *9. april 1940 - et politisk lærestykke?* (Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1987). 294 s.

Som forfatteren selv fremhæver, er bogen en politologisk og ikke en historisk undersøgelse af de beslutninger, den danske regering traf på besættelsesdagen og i dagene forud. Den knytter sig nært til »Småstat mellem Stormagter« (1972), hvor forfatteren efter samme retningslinier og med et tilsvarende sigte analyserede beslutningen i august 1914 om at bøje sig for et tysk krav om minespærring af de danske gennemsejlingsfarvande.

Det er ikke den specifikke begivenhed, men dansk udenrigspolitik og småstatens vilkår i almindelighed, der er sat i focus. Det er derfor naturligt, at bogen holder sig til den eksisterende litteratur og ikke forsøger en nyvurdering af det kontroversielle kildemateriale. Men også som en sammenfatning af litteraturen har bogen interesse set fra historisk synsvinkel. For trods den omfattende debat, der har stået om begivenhederne 9. april, må det konstateres, at vi stadig savner en central historisk undersøgelse af dem.

Branners bog afhjælper i nogen grad dette savn - placerer sig i det mindste som det brugelige udgangspunkt for studier i emnet.

Desværre skæmmes den af visse fejl og lovlig firkantede tolkninger. Det er således problematisk, når Danmarks inddragelse i Norgesaktionen alene tilskrives det tyske luftvåben. Papirerne fra slutningen af februar 1940 bærer også vidnesbyrd om den tyske marines interesse for de nordjyske havne. Tilsvarende er der næppe grund til at se Hans Osters advarsler som produkt af det modsætningsforhold mellem generalerne og Hitler, der var kommet frem i november 1939, men nu i forå-

ret 1940 var et overstået stadium. I betragtning af den vægt, Branner tillægger småstaten i sin egenskab af marginal krigsdeltager, burde de militære styrkeforhold også have været studeret mere præcist. Den tyske invasionshær er korrekt angivet til 38.000 mand. Men de udgjorde kun 2½ og ikke 3½ division, og de svarede ikke »lige akkurat... til det indkaldte danske mandskab«, der faktisk kun var halvt så talstærkt.

Uden at gå nærmere ind på den anvendte politologiske undersøgelsesmådes frugtbarhed, er der dog for det foreliggende studies vedkommende grund til at sætte spørgsmålstegn ved det hensigtsmæssige i at anvende begreberne »information« og »perception« i forbindelse med f.eks. advarslerne fra Berlin. Begge ord antyder en sikkerhed i opfattelsen, der langtfra var til stede, og tankegangens centrale led kunne mere rimeligt betegnes som »kalkulation«. Alle signaler i de spændte april dage tolkedes med henblik på at besvare det ene brændende spørgsmål: kommer de - kommer de ikke? Politikerens rolle er ikke og kan ikke være forskerens, men derimod spåmandens.

Blandt bogens positive egenskaber bør fremhæves påpegningen af, at beslutningen om ikke at indkalde sikringstyrken var den frieste af dem, der blev truffet. Kapitulationen om morgenen den 9. april var nærmest en formssag. Selv general Prior forestillede sig kun, at man kunne »kæmpe lidt længere«, og der kan endda sættes spørgsmålstegn ved, om han ikke fremsatte dette forslag af pligt snarere end af overbevisning. Militær etik tillader ikke den øverstkommanderende at slå ud med armene og erklære, at det er håbløst.

Henning Poulsen